

Mednarodna konferenca o katehumenatu

Pariz, Katoliški inštitut, 5.–7. maj 2022

Od 5. do 7. maja 2022 se je v Parizu na Katoliškem inštitutu odvijala mednarodna konferenca o katehumenatu z naslovom „Uvajanje v krščansko življenje – kakšna je prihodnost?“ („L’initiation à la vie chrétienne : quel avenir?“). Konferenca se je izvajala hibridno: v dvorani nas je bilo navzočih 85, po aplikaciji Zoom pa še okrog 200 udeležencev iz različnih držav: Francije, Belgije, Kanade, Amerike ipd.

Že koncilski očetje so na II. vatikanskem koncilu pozvali k obnovi katehumenata odraslih v več stopnjah in k reviziji obreda krsta odraslih. Obrednik z naslovom „Ordo initiationis christianae adultorum“ (OICA) je papež Pavel VI. razglasil 6. januarja 1972. Gre za obred, temelječ na preizkušeni liturgični praksi, ki pa je izginila že v pozni antiki. Obred je bil postopoma prilagojen različnim jezikom in kulturam. Ta prilagajanja so v različnih državah privedla do različnih izvedb in praks. Od leta 1977 Katoliška cerkev katehumenat obravnava tudi kot navdih za katehezo. Obrednik OICA je zato postal referenčni katehetski dokument – od katehumenta se namreč zahteva, da svoje misijonarsko spreobrnjenje okrepi. Petdesetletnica obrednika OICA je bila tako priložnost za razmislek o obredu krsta odraslih in o procesu krščanske iniciacije nasploh. Predavatelji so v predavanjih skušali odgovoriti na naslednja vprašanja: Kako je z novostjo obreda krsta odraslih, z različnimi prilagoditvami, kako so sprejete? Kako lahko krščansko iniciacijo vidimo z ekumenskega vidika? Pod kakšnimi pogoji je mogoče ponovno proučiti pojem krščanske iniciacije ob upoštevanju njenega razvoja in sedanjega konteksta?

Mednarodna konferenca je poskušala odgovoriti na ta vprašanja v treh korakih: s pregledom zgodovine OICA in praks krščanske iniciacije (Od kod prihajamo?), s pregledom sedanjega stanja in njegovih izzivov (Kje smo?) ter z odpiranjem možnosti za prihodnost (Kam gremo?).

Prvi dan konference je bil namenjen pogledu v preteklost. Predavatelji in tematike so bili naslednji: David Pitt je spregovoril o nastanku in uredniškem delu OICA; Maxwell Johnson o zgodovinskih, liturgičnih in teoloških raziskavah uvajanja v krščanstvo po II. vatikanskem koncilu; Roland Lacroix o prilagoditvi obrednika za francosko govoreče skupnosti; Philippe Portier o velikem razvoju katolištva v zadnjih 50 letih; Marco Gallo je poskušal odgovoriti na vprašanje, kako je katehumenat postal navdih za katekizem v času od koncila do zadnje izdaje „Pravilnika za vzgojo“ leta 2020.

Drugo dopoldne je bilo namenjeno delavnicam, delu po skupinah. Tematsko so se dotikale naslednjih področij: kdo in kakšni so nosilci pastorale katehumenata; pomen spremljevalcev in razločevanja; prepoznavanje navzočnosti Boga v človeški krhkosti; obred krsta kot priložnost za evangelizacijo; Cerkev kot kraj sprejetosti; katehumenat kot kateheza in mistagogija. V nadaljevanju so predavatelji analizirali današnjo situacijo: Marie-Josée Poiré in Isaïa Gazzola sta predstavila trenutno stanje in prilagoditve obrednika OICA v različnih izdajah. Bruce Morrill je predstavil, kako obred uvajanja v krščanstvo za odrasle vpliva na liturgično in zakramentalno teologijo. Sklep dneva je bila okrogla miza, na kateri so sodelovali: Job de Telmessos kot predstavnik Pravoslavne cerkve, Nicolas Cochand kot predstavnik Združene protestantske cerkve Francije in Cécile Éon kot predstavnica Katoliške cerkve. Predstavili so različne poglede na situacijo krstne pastorale in njen ekumenski vidik. Posebej zanimiva je bila informacija, da v eni od svojih župnij v Franciji protestanti katehumene pripravljajo na prejem zakramenta svetega krsta skupaj s katoličani.

Tudi tretji dan se je ob pogledu v prihodnost začel z delavnicami. Odprtih je bilo več vprašanj: problematika formacije za področje spremljanja katehumenov (od laikov, duhovnikov, vse do škofov); vprašanje vključevanja novokrščencev v domača občestva; odprtost za nove oblike tako formalnega kot neformalnega pastoralnega delovanja; mesto Svetega pisma v življenju novokrščencev; pokrstna kateheza, ki vključuje tako kerigmatične kot mistagoške elemente kateheze. Prav tako pa je bilo izpostavljeno vprašanje spremljanja po sprejemu zakramenta svetega krsta. V popoldanskem delu so spregovorili: Marie-Jo Thiel, ki se sprašuje, v kakšno Cerkev novokrščenci vstopajo in katera so za današnji čas bistvena eklesiološka vprašanja; Andrea Grillo o vprašanju iniciacijskih praks ter pojavu ekskulturacije. Na koncu je Paul Turner spregovoril o sicer krščenih, a ne katehiziranih, ne v polnosti uvedenih kristjanih. Zastavil si je še sklepno vprašanje, kakšno mesto imajo krščeni v obredu krščanskega uvajanja odraslih.

Vsebina mednarodne konference o katehumenatu je nadaljevanje raziskovanja katehetskih praks, ki se je začelo leta 2010 s prvo konferenco, ki je bila v Parizu. Veliki teologi, kot sta Jean Daniélou in Joseph Alois Ratzinger, sta namreč že zelo zgodaj razumela, da se bo praksa krsta počasi spreminjala (od krščenja otrok k vedno večjemu številu krsta odraslih). Drugi mejnik je bil kongres v Santiagu de Chile leta 2014, kjer so ugotavljali, da se katehumenat razume kot nov navdih za pastoralno delo – zlasti kot metafora za razmišljanje o novih misijonarskih in pedagoških dinamikah kateheze. Ob aktualizaciji obrednika OICA lahko dobimo v kontekstu postmoderne kulture občutek paradoksa, saj ponovno uvaja tradicijo, medtem ko sodobni utrip, čas in svet iščejo avtonomijo in novost. Na konferenci v Parizu 2016 je bilo poudarjeno, da gre za razvoj uvajanja v krščanstvo v smeri razumevanja, da se je Božja beseda utelesila.

Profesor dr. Joël Molinario je v sklepnem delu izpostavil vprašanja, ki so se na tej konferenci pojavila. Gre za spoznanje, ki ni novo, je pa obsežno: katehumenat in ves kontekst uvajanja – v liturgičnem, katehetskem in teološkem pogledu – je dejansko delo II. vatikanskega koncila. Najprej je to ekumensko vprašanje, ki se je

pojavi kot dokaz z delitvijo katehetskih praks in krstnih liturgij; z delitvijo je prišlo do težav, ki jih je bilo treba premagati. V povzetku poudarja štiri vidike: 1. Ekumenizem: nedavni „Ekumenski vademekum“, ki ga je izdal Papeški svet za pospeševanje edinosti kristjanov, v točki 25 navaja, da je vsak ekumenizem krstni. Če je vsak ekumenizem krstni, potem lahko trdimo, da nas na ekumensko pot usmerja prav vsako krstno vprašanje. To velja še toliko bolj, ker OICA uporablja zakramentalnost izven neosholastičnih kategorij. Krščanska (torej ne le katoliška) iniciacija odraslih je zato priložnost za ekumensko gibanje, ki si prizadeva za zakramentalno vez edinosti. Nedvomno lahko pojem katehetskega navdiha razumemo kot skupno področje delovanja. 2. Pluralnost: na naštetih konferencah se je pokazala raznolikost oblik krščanske iniciacije v zgodovini. Razumevanje OICA in raznolikost izvajanja zakramentov. Obred krsta daje upanje tudi v državah, ki jim grozi tako imenovana ekskulturacija. In pričujoča krščanska iniciacija kljub vsem negativnim trendom daje neko upanje. 3. Krščanska iniciacija v življenje Cerkve doživlja svojo krhkost zlasti danes, ko se kaže toliko prizadetosti, ranljivosti, pa tudi nostalgičnosti: kriza katolištva, kriza duhovnih poklicev, kriza prenosa vere, zlorabe mladotnikov itd. Vse to odpira več različnih pogledov in razumevanja: temeljni je v sprejemanju dejstev, drugi je v vseh možnih alternativnih oblikah: napad, nestrinjanje ipd. Pričevanja katehumenov nas lahko veliko naučijo. Čeprav rane Cerkve vidijo, na naša vrata trkajo. So nekakšna znamenja, da je za nov odnos evangelija do postmoderne družbe značilno krščansko spreobrnjenje. Sočutna oseba (katehumen) se namreč odloči postati kristjan zaradi odločilnega srečanja z Jezusom. Bog je Bog tukaj in zdaj – in katehumen ga želi sprejeti kljub vsemu. 4. Izziv, ki ostaja, je prenos vere, posredovanje vere. Gre za dojetje zgodovinskosti vere v Kristusa, pa tudi zgodovinskosti velikonočne skrivnosti s pojavom Razodetja v zgodovini vsakega posameznika. In tako se Kristus uteleša tudi danes.

K boljšemu razumevanju konteksta te mednarodne konference lahko pripomore dejstvo, da je letos (2022) ob velikonočnih praznikih prejelo zakramente krščanskega uvajanja odraslih (krst, birma in evharistija) 4278 odraslih. Letošnje število se je v primerjavi z veliko nočjo leta 2021 povečalo za približno 14 %. Število odraslih, ki so sprejeli zakrament svetega krsta, se je v zadnjih petih letih gibalo okoli dobrih 4000. Tri četrtine letošnjih krščenih je mlajših od 40 let. Še najbolj pa se je povečal delež mladih od 18 do 25 leta, ki predstavljajo skoraj tretjino katehumenov (28 %). Njihovo število se je v enem letu povečalo za 30 %.

Naslednja mednarodna konferenca je načrtovana za leto 2023.

Andrej Šegula